ROLNIK

Motto:
„Uczcie się wzbogacajcie się — czekajcie.

Bezpłatny dodatek do „Głosu Wąbrzeskiego“ poświęcony zagadnieniom rolniczym

Nr. 45 | Wąbrzeźno, dnia 2 grudnia 1930 r. | Rok II

Sprawozdanie z Instruktorjatu i Sekretarjatu Pom. Tow. Rolniczego na powiat wąbrzeski za czas od 1 kwietnia do 30 września 1930 r.

W okresie sprawozdawczym nasunęło się dużo trudności przy realizowaniu zakreślonego w ubiegłym roku programu pracy instruktora, wskutek nieuchwalenia przez Sejmik Powiatowy subwencji dla Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego. Przez zmniejszenie się funduszu na wydatki organizacyjno-oświatowe, działalność instruktora była ograniczoną w miarę rozporządzanych środków.

Przeżywany obecnie kryzys gospodarczy najdotkliwiej się odbił na gospodarstwach nowopowstałych lub powstających, to jest osadniczych. To też wysiłek instruktora przedewszystkiem polegał na opiekowaniu się osadnikami. Celem głębszego wniknięcia w braki i niedomagania osadników, dokonywano lustracji poszczególnych gospodarstw, udzielając na miejscu wszelkich fachowych porad i wskazówek, dotyczących racjonalnego gospodarowania. Takich lustracji dokonano 130. Pozatem zlustrowano 95 gospodarstw nieosadniczych.

Celem odziaływania dodatnio na sąsiednie gospodarstwa, wzięto pod szczególną opiekę 7 gospodarstw osadniczych, a mianowicie w Przydworzu p. Gabrycha, w Hamerze p. Chapki i p. Mączyńskiego Zygm., w Małych Radowiskach p. Kopowskiego, w Wąbrzeźnie - wybudowanie p. Nowaka, w Zaskoczu p. Witkowskiego i w Nielubiu p. Mnichowskiego. Gospodarstwa te mają być w przyszłości gospodarstwami przykładowemi dla danej miejscowości a nawet i okolicy. Zaprowadzono w nich raportową rachunkowość rolniczą, dokonano szczegółowych opisów gospodarczych oraz przez stałe lustracje instruktora daje się wyczerpujące wskazówki w prowadzeniu racjonalnej hodowli inwentarza, uprawy roli i roślin oraz we wszelkich poczynaniach ku podniesieniu wydajności i opłacalności gospodarstwa. Dla gospodarstw najbardziej potrzebujących pomocy finansowej starano się o kredyty. Za pośrednictwem instruktorjatu uzyskano pożyczki w O. U. Z. i Komunalnej Kasie Oszczędności, dla przeszło 120 osadników. Dzięki zabiegom obecnego p. Starosty powiatowego, Komunalna Kasa Oszczędności uzyskała 30.000 zł. kredytu 4½% średnioterminowego, który udzielono najbardziej potrzebującym osadnikom. Z 200 gospodarstw osadniczych w powiecie, w najbardziej trudnych warunkach materjalnych znajdują się osadnicy z prywatnej parcelacji majątku Hameru.

Jeden z najbardziej skutecznych środków uświadamiania rolników o konieczności postępowej gospodarki rolnej jest pozaszkolna oświata rolnicza. Zależnie od okoliczności i potrzeb danej miejscowości wygłosił instruktor 13 referatów na zebraniach Kółek Rolniczych. Przy każdym z wygłaszanych referatów wypływało wiele zagadnień, co świadczy, że rolnicy starają się wykorzystać rady instruktora w każdej potrzebie. Poza referatami rozdano bezpłatnie wśród rolników przeszło 600 pouczających broszur, oraz sprzedano 10 książek fachowych. Z inicjatywy instruktora zorganizowano 3 wycieczki rolników, celem zwiedzenia stacji doświadczalnej w Dźwierznie. Zorganizowano w powiecie dalsze 4 sekcje Przysposobienia Rolniczego uprawy pszenicy ozimej. Pracy sekcji Przysp. Roln. wymagają stałego i dokładnego nadzoru . Poza inspekcjami urzędników Centrali P. T. R. odbył instruktor do poszczególnych sekcyj 3 wyjazdy instrukcyjne, 33 inspekcyjne i 5 zamknięć. Ku podniesieniu hodowli w powiecie poczyniono znaczne wysiłki, przez wygłaszanie odpowiednich referatów przez założenie stacji rozpłodowej buhaja zarodowego w Ostrowitem, przez założenie stacji knura w Ostrowitem i Trzcianie, oraz zainicjowano założenie trzech stacji buhaja zarodowego. Jednak z powodu braku funduszu na ten cel z Wydziału Powiatowego stacje do tej pory nie zostały obsadzone odpowiednim materjałem.

Przy współdziałaniu instruktora założono w 3 punktach powiatu nawozowe poletka doświadczalne, oraz zaprojektowano 18 płodozmianów.

W biurze instruktorjatu udzielono ogółem 493 porad w tem 133 ustne i 360 piśmiennych. Napisano przeszło 260 różnych odwołań i rekursów, wy-

jednano w przeszło 130 wypadkach kredyt dla rolników, załatwiono spraw piśmiennie w P. i O. U. Z. — 19, oraz osobiście 8. W P. B. R. załatwiono piśmiennie 26 spraw, osobiście 2. W Urzędzie Skarbowym 116, w Sądach 8, i innych 15.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło 130 pism wysłano 187.

Z powyższego wynika, iż poza poradami rolnemi w czasie lustracji gospodarstw, niezbędne są porady dla rolników, wchodzące w zakres spraw kredytowych, prawnych, podatkowych i t. d. Wielka frekwencja interesantów w biurze świadczy o celowości i konieczności tej akcji.

Ponieważ niemożliwością jest ujęcie różnorodnej społecznej pracy instruktora, powyższe sprawozdanie jest tylko częścią tej działalności, ujętą w szczupłe ramy pewnych danych cyfrowych.

Z. Malkiewicz.

Instruktor P. T. R.

Komunikaty Instruktora Rolnego P. T. R.

OKÓLNIK 8

W sprawie uregulowania polowań na majątkach rozparcelowanych.

Okr. Urząd Ziemski podaje do wiadomości, że na wniosek tegoż Urzędu Min. Reform Roln. w porozumieniu z Min. Rolnictwa wyraziło zgodę, aby nabywcy gruntów parcelowanych przez Okr. Urząd Ziemski bez względu na to, czy są hipotecznymi właścicielami, czy też nie — mieli prawo do korzystania z polowań w granicach obowiązujących przepisów o prawie łowieckiem od chwili objęcia gruntów w posiadanie.

W związku z powyższem nowonabywcy gospodarstw wzrorowych obejmujących obszar gruntów nie mniejszy od 100 ha ciągłej powierzchni mogą tworzyć obwody łowieckie własne i użytkować polowania od chwili wprowadzenia ich w posiadanie, zaś nowonabywcy gospodarstw rolnych samodzielnych, rzemieślniczych i t. p., których łączny obszar jest nie mniejszy od 100 ha ciągłej powierzchni, mogą tworzyć obwody łowieckie wspólne lub też przyłączać do sąsiednich obwodów łowieckich wspólnych, zależnie od miejscowych warunków i użytkować polowanie od chwili wprowadzenia ich w posiadanie gruntów, zgodnie z obowiązującemi w tym względzie przepisami o prawie łowieckim— naturalnie po zarejestrowaniu odnośnych obwodów łowieckich.

W wypadkach rozparcelowania części względnie całego majątku, którego obszar nie stanowi 100 ha ciągłej powierzchni, nowonabywcy mogą użytkować polowanie po przyłączeniu tychże obszarów do sąsiednich obwodów łowieckich wspólnych.

Okr. Urząd Ziemski zaznacza, że o ile na rozparcelowanych majątkach polowania są wydzierżawiane na rzecz osób trzecich, zgłoszenie i zarejestrowanie obwodu łowieckiego własnego, lub wspólnego może nastąpić dopiero od chwili wygaśnięcia umów dzierżawnych.

OKÓLNIK 9.

w sprawie obniżenia pobierania 1% dodatku administracyjnego od osadników z polskiej parcelacji.

W kwietniu br. Pomorskie Tow. Rolnicze zwróciło się z memorjałem do Pana Ministra Reform Rolnych o poczynienie ulg osadnikom z polskiej parcelacji, a pomiędzy innemi o skasowanie pobierania na rzecz Państw. Banku Rolnego dodatku administracyjnego w wysokości 1% rocznie od zakredytowanej sumy długu.

W rezultacie naszych starań Pan Minister Reform Rolnych okólnikiem z dnia 23 października b. r. L. 4111/F. obniżył powyższy dodatek administracyjny do 0.6% w stosunku rocznym i począwszy od raty 1 października 1930 r. Państwowy Bank Rolny pobierać będzie za ściąganie należności z tytułu reszty ceny nabycia osady oraz za prowadzenie tej rachunkowości, zamiast 1% rocznie — 0,6% ponadto 5 zł. rocznie od każdego dłużnika (w każdej racie półrocznej 0,3% od sumy długu i 2,50 zł.), jeśli zakredytowany dług wynosi więcej niż 1.250 zł.

Natomiast, jeśli zakredytowana należność wynosi mniej niż 1.250 zł. Państwowy Bank Rolny pobierać będzie dotychczasowy dodatek administracyjny, t. j. 1% w stosunku rocznym.

OKÓLNIK 10.

Pomorskie Towarzystwo Rolnicze, wzorem lat ubiegłych, przystąpiło do organizowania w okresie zimowym przy Kółkach Rolniczych kursy kroju i szycia, program którego podaje się do łaskawej wiadomości Zarządów Kółek Rolniczych.

Wobec korzyści, jakie dają wspomniane kursy, zaleca się, by jaknajwiększa ilość niewiast z nich korzystała.

OGÓLNY PROGRAM

dwumiesięcznego kursu kroju, szycia i przemysłu domowego Pom. Tow. Rolniczego.

Kurs ten ma na celu:

w krótkim okresie dostarczyć na miejscu zamieszkania na wsi żonom, siostrom i córkom rolników tych wiadomości praktycznych, dla których wyjeżdżają zazwyczaj do miast, tracąc dużo czasu i pomimo znaczniejszych wydatków nie osięgają zamierzonych korzyści.

Kursistki uczęszczają na kurs kroju, szycia i przemysłu domowego zorganizowany przez PTR., zdobywają wiadomości praktyczne, potrzebne każdej kobiecie w domu na własny użytek, a nie mającej czasu ani środków na długie bo paroletnie kształcenie się w szkole zawodowej. Pozatem informowane są w sprawach dotyczących przemysłu domowego, który umiejętnie zastosowany i wykorzystany, stačby się mógł źródłem dużych dochodów.

Na kursie tym uczenice przechodzą naukę kroju szycia teoretycznie i praktycznie, t. zn., rysują wzory na tablicy i na papierze, robią obliczenia, pomiary, przenosząc wzory na materjał.

Nauka kroju i szycia obejmuje:

1. bieliznę kobiecą, męską, dziecęcą,
2. suknie, bluzki, fartuchy,
3. różne ściegi, zwyczajne, ozdobne, mereżki, hafty białe, kolorowe, zdobienie i znaczenie bielizny, monogramy,

4. hafty polskie ludowe — kaszubski, krakowski, kurpiowski, zakopiański, wilanowski, podług właściwych wzorów,

5. różne roboty ręczne i trykotarze,

6. wszelkie naprawy, łatania, cerowania, reperacje i przeróbki,

7. spożytkowanie niepotrzebnych resztek i kawałków materjału na ozdobne torebki, poduszki, aplikacje, makatki, dywaniki, chodniki.

Wykłady teoretyczne obejmują:

1. historję i rozwój cywilizacji w ogólnych zarysach,

2. rozwój przemysłu, wyroby domowe i fabr.,

3. zakup i dobór materjału, ich zastosowanie z pokazem różnych próbek,

4. ogólne wiadomości o uprawie, produkcji i przerabianiu roślin włókienniczych,

5. o wyrobach lnu, konopji, juty i bawełny,

6. o wełnie, tkaniny wełniane,

7. o fabrykacji jedwabiu sztucznego,

8. o hodowli jedwabników, o fabrykacji prawdziwego jedwabiu i jego zastosowaniu,

9. o hodowli drzew i krzewów morwowych,

10. obsadzenie nieużytków wierzbą koszykarską, o koszykarstwie, wyrobach z wikliny,

11. Urządzenie wewnętrzne i przyozdobienie domu,

12. porządki domowe,

13. kwiaty i rośliny pokojowe ozdobą mieszkania, wskazówki dotyczące hodowli roślin doniczkowych,

14. Zasady racjonalnego prania i prasowania,

15. hygjena,

16. nauka o Polsce z uwzględnieniem historji Pomorza,

17. nauka obywatelska,

18. o stowarzyszeniach i organizacjach gospodarczych na wsi,

19. głośne czytanie najcelniejszych utworów,

20. śpiewy chóralne i deklamacje,

21. ćwiczenia komedyjki i żywych obrazów.

Kurs kończy się wystawą robót i prac uczenic urządzoną w odpowiednim lokalu oraz przedstawieniem amatorskiem.

Kurs prowadzi instruktorka, wysłana przez Pomorskie Tow. Rolnicze. — Pozatem z wykładami przyjeżdża kierowniczka Wydziału Kół Gospodyń P. T. R. i zaproszeni prelegenci.

INFORMACJE
dla urządzających kurs kroju, szycia i przemysłu domowego Pom. Tow. Rolniczego.

Urządzając kurs, należy zrobić listę imienną wszystkich zgłaszających się kandydatek pobierając od nich opłatę w kwocie 20,— zł. za kurs, którą to sumę należy przesłać wraz z listą przed rozpoczęciem kursu do Pom. Tow. Rolniczego w Toruniu na pokrycie kosztów z organizacją kursu związanych i w porozumieniu z Wydziałem Kół Gospodyń ustalić termin rozpoczęcia i zakończenia kursu.

Poza opłatą przesłaną do PTR. osoby, chcąc przeprowadzić kurs wynajmują lokal potrzebny, z opałem i oświetleniem.

Lokal do przeprowadzenia kursu winien być odpowiedni, widny i przestronny; ustawia się w nim duże stoły i ławki, lub krzesła, czarną tablicę na ścianie lub sztalugach. Pożądanem jest, aby pokój mieszkalny instruktorki był w tym samym domu lub w pobliżu. Przeciętna liczba przyjmowanych do kursu kandydatek jest najmniej — 20. Uczenice przynoszą ze sobą centymetr, naparstek, igły, nici, nożyczki, ołówek, gumkę do wycierania, linję, papier, materjały do szycia, wyszywania i haftu, które się dobiera według wskazówek instruktorki, zeszyty do rysowania i zapisywania notatek, bibułki i kalki.

Instruktorka prowadząca kurs pobiera od PTR pensję, djety, koszty podróży, płacąc na miejscu za swoje utrzymanie.

OKÓLNIK II.
Ogólny program kursu gospodarczego PTR.

Kurs gospodarczy 4-tygodniowy urządzany przez Pom. Tow. Rolnicze ma na celu:

Dostarczyć kursistkom w krótkim przeciągu czasu, **metodą skróconą najpotrzebniejszych wiadomości**, dotyczących racjonalnego prowadzenia domu oraz zwiększanie produkcji dochodowości gospodarstwo w tych działach, któremi się kobieta przeważnie zajmuje.

Kurs gospodarczy obejmuje naukę praktyczną i teoretyczną:

1. gotowanie i pieczenie,

2. przetwory owocowe i warzywne, konserwy, zapasy spiżarniane,

3. racjonalne odżywianie człowieka i dziecka,

4. obliczanie kosztów odżywiania,

5. nakrywanie i ubieranie stołu, sposób jedzenia i podawania potraw,

6. zasady prowadzenia domu, organizacja pracy w gospodarstwie domowem, rachunki domowe,

7. towaroznawstwo spożywcze,

8. porządki domowe i podwórzowe,

9. najważniejsze wiadomości o drobnoustrojach fermentacyjnych, drożdżach i pleśniach,

10. hygjena i ratownictwo, pomoc w nagłych wypadkach dla ludzi i zwierzt domowych,

11. najważniejsze wiadomości o zarazkach chorobotwórczych, dezynfekcja,

12. ogólne zasady hodowli krów, świń i drobiu (racjonalne pomieszczenie, żywienie i kontrola, obrączkowanie drobiu, wprowadzenie kontroli nienośności),

13. najważniejsze wiadomości z mleczarstwa i nabiału,

14. najważniejsze wiadomości z hodowli drzew i krzewów owocowych,

15. najważniejsze wiadomości z warzywnictwa i hodowli kwiatów,

16. ogólne wiadomości o stowarzyszeniach i organizacjach gospodarczych.

Poza kuchnią układa się zajęcia i ćwiczenia praktyczne zależnie od pory roku. Przetwory owocowe i warzywne robi się w lecie i na jesieni, gdy są odpowiednie produkty. Pokazy różnych czynności praktycznych w ogrodzie częściowo na jesieni i na wiosnę jak:

porządkowanie sadu, przecinanie koron, zasilanie drzew, urządzanie rozsadników, racjonalne sadzenie drzewek, krzewów i drobnych roślin, sadzkowanie itp.

W nieodpowiedniej porze roku powyżej wymienione pokazy praktyczne uzupełnia się obszerniejszym wykładem z ilustracjami i rysunkami na tablicy **z wykazaniem popełnianych ogólnie błędów** w danej gałęzi gospodarstwa z podaniem wskazówek i przepisów, które kursistki notują.

Z hodowli pokazy praktyczne odbywają się w oborze, chlewie, kurniku, przy wspólnem zwiedzaniu gospodarstw. W celu uzupełnienia i zdobycia gruntowniejszych wiadomości wskazuje się na kursie odpowiednie podręczniki popularne z kolportażem takowych.

Poza gospodarstwem uwzględnia się stronę kulturalną i towarzyską, uczenice ćwiczą się w śpiewie chóralnym, deklamacji, uczą się zazwyczaj krótkiej i łatwej komedyjki albo żywych obrazów, by zakończenie kursu obok wystawy kulinarnej uświetnione było przedstawieniem amatorskiem.

Kurs gospodarczy prowadzi instruktorka wysłana przez Pomorskie Tow. Rolnicze. Pozatem z wykładami przyjeżdża kierowniczka Wydziału Kół Gospodyń PTR., instruktor PTR. i zaproszeni prelegenci.

WYKAZ

Sekcyj Przysposobienia Rolnicz. PTR. wystawiających eksponaty prac na pokazie w Wąbrzeźnie.

1. Sekcja uprawy pszenicy Bielsk —
wynik przeciętny z 1ha 33.6 q
Leon Derebecki — 98 kg z z 250 m²
Czesław Witkowski — 72 kg z 250 m²
Czesław Wroński — 60 kg z 250 m²
Bolesław Gutmann — 107 kg z 250 m².

2. Sekcja uprawy żyta Czystochleb —
wynik przeciętny z 1 ha 24.8 q
Władysław Bucha — 88 kg z 250 m²
Stefan Złotowski — 68 kg z 250 m²
Jan Złotowski — 67½ kg z 250 m²
Jagielaszek — 65 kg z 250 m²
Józef Wiśniewski — 45 kg z 250 m²
Wacław Wiśniewski — 40 kg z 250 m².

3. Sekcja uprawy żyta Golub —
wynik przeciętny z 1 ha 28.6 q
Balcerowicz — 96 kg z 250 m²
Wład. Olszewski — 60 kg z 250 m²
Stefan Gościński — 75 kg z 250 m²
Kostusiak — 55 kg z 250 m².

4. Sekcja uprawy żyta Wielkie Radowiska —
wnik przeciętny z 1 ha 34.4 q
Bronisł. Klawczyński — 75 kg z 250 m²
Zygmunt Szotowicz — 117,75 kg z 250 m²
Władysław Sankiewicz — 84.25 kg z 250 m²
Bolesław Szczepanowski — 80.25 kg z 250 m²
Alojzy Falkowski — 75 kg z 250 m²
Władysław Dembowswki — 96 kg z 250 m².

5. Sekcja uprawy buraków Książki —
wynik przeciętny z 1 ha 1080 q
Bolesłam Sikora — 2823 kg z 250 m²
Wojciech Sikora — 2547 kg z 250 m²
Walenty Sikora — 2423 kg z 250 m²
Stanisł. Michalski — 2600 kg z 250 m²
Wojciech Karnas — 3047 kg z 250 m².

6. Sekcja uprawy buraków W. Radowiska —
wynik przeciętny z 1 ha 1236 q
Szotowicz — 3788 kg z 250 m²
Dybowski — 3705 kg z 250 m²
Sankiewicz — 3000 kg z 250 m²
Stefan Krajewski — 2625 kg z 250 m²
Józef Falkowski — 275 0kg z 250 m²
Chochowski — 2680 kg z 250 m².

7. Sekcja uprawy buraków Zieleń —
wynik przeciętny z 1 ha 1254 q
Czesław Mytlewski — 3660 kg z 250 m²
Teofil Budniewski — 3550 kg z 250 m²
Czesław Arczyński — 2450 kg z 250 m²
Jan Melkowski — 2550 kg z 250 m²
Edward Sokulski — 3500 kg z 250 m²
Władysław Malewski — 3100 kg z 250 m².

8. Sekcja uprawy ziemniaków Golub —
wynik prdzeciętny z 1 ha 335 q
Zygmunt Grzędzicki — 550 kg z 250 m²
Leon Figurski — 856 kg z 250 m²
Wincenty Pełkowski — 1080 kg z 250 m²
Józef Kończalski — 825 kg z 250 m²
Maks Roliński — 600 kg z 250 m²
Czesław Żabiński — 1120 kg z 250 m².

(Dokończenie nastąpi).

NOTOWANIA GIEŁDY PŁODÓW ROLNICZYCH w POZNANIU.

Urzędowe stwierdzenie komisji notowania cen

Notowania oficjalne z dnia 27 XI 1930 r

100 kg. w ładunkach wagonowych parytet Poznań.

Żyto	19.00—19.50
Pszenica	25.50—27,00
Jęczmień sw.	18 75 - 21,25
Jęczmień brow.	25,00—27 00
Owies	18.75—20.00
Mąka żytnia 65% z work. stan.	———32,00
Mąka pszenna 65% z work.	44,50—47.50
Otręby żytne	11.50—12,75
Otręby pszenne	14,00—15,00

TARGOWICA MIEJSKA POZNAŃ.

z dnia 27 XI. 1930 r.

Płacono za 100 kg. żywej wagi:

Bydło:

B. Stadniki:

d) wytuczone pełnomięsiste	112—124
c) tuczne mięsiste	106—110
c) nietuczne dobrze odżywione	88— 98
miernie odżywione	76— 80

Jałówki i krowy

a) pełnomięś. wytucz krowy najw. wartości rzeźnej	126—136
b) pełnomies. wytucz. krowy mniej dobre młode naj. wart. rzeźnej do lat 7.	110—120
c) starsze wytucz. jałówki i krowy	———
d) miernie odżywione krowy i jałówki	94—104
e) licho odżywione krowy i jałówki	80— 86
Opasy chlewne:	

ŚWINIE.

b) pełnomiesiste od 120 do 150 kg. żyw. wagi	170—178
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żyw. wagi	162—168
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żyw. wagi	152—160
e) mięsiste świnie ponad 80 kg.	144—150
f) maciory i późne kastraty	150—160

Owce

a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne	130—142
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżyw. młode owce	104—110
c) miernie odżywione skopy i owce	————

Cielęta

a) najprzedniejsze cielęta tuczne	130—140
b) średnio tuczone cielęta i najprzed. ssaki	114—124
c) mniej tuczone cielęta i dobre ssaki	104—120
d) liche ssaki	86—100